

КОМУНАЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ЧЕРКАСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ
ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ»

СХВАЛЕНО

Вченою радою КНЗ «Черкаський
обласний інститут післядипломної
освіти педагогічних працівників
Черкаської обласної ради»
Протокол від 18.12.2025 №5

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. ректора КНЗ «Черкаський
обласний інститут післядипломної
освіти педагогічних працівників
Черкаської обласної ради»
Наталія ЧЕПУРНА
Наказ від 26.12.2025 № 127

ПРОГРАМА

**підвищення кваліфікації вчителів історії та громадянської освіти
закладів загальної середньої освіти «РЕАЛІЗАЦІЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ
ТА ІСТОРИЧНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ У ДРУГОМУ ЦИКЛІ БАЗОВОЇ
СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (ПРЕДМЕТНЕ НАВЧАННЯ У 7-9 КЛАСАХ)
НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ»**

Розробник(и): комунальний навчальний заклад «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради» (Боровець Л.М., методист лабораторії гуманітарних дисциплін (громадянської та історичної освітньої галузі) комунального навчального закладу «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради»).

Напрямок підвищення кваліфікації: сучасні підходи до навчання в Новій українській школі на рівні базової середньої освіти.

Розроблено на основі типової програми: Типова програма підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти (наказ МОН від 12.10.2022 № 904).

Термін дії програми: з 26.12.2025 до 26.12.2030 року

Рецензенти:

Назаренко Галина, доктор педагогічних наук, професор, проректор із науково-методичної роботи комунального навчального закладу «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради»;

Силенко Валерій, вчитель-методист, Заслужений вчитель України, учитель правознавства Першої міської гімназії Черкаської міської ради Черкаської області.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми. В умовах воєнного стану та трансформації державотворчих процесів особливої ваги набуває підготовка вчителя, здатного формувати в учнів критичне мислення та історичну пам'ять. Реалізація державних стандартів у громадянській та історичній галузі вимагає від педагога вміння інтерпретувати складні суспільно-політичні явища, сприяти євроінтеграційному поступу України та виховувати відповідального громадянина в інклюзивному, цифровізованому освітньому просторі.

Програма підвищення кваліфікації вчителів громадянської та історичної освітньої галузі, які реалізують Державний стандарт базової середньої освіти в межах циклу предметного навчання розроблена на основі Типової програми підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують Державний стандарт базової середньої освіти, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 12.10.2022 № 904, №905 та враховує основні положення Законів України «Про освіту» (від 05.09.2017 №2145-VIII) та «Про повну загальну середню освіту» (від 16.01.2020 №463-IX); розпоряджень Кабінету Міністрів України: Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» (від 14.12.2016 № 988-р.).

Актуальність програми для вчителів історії та громадянської освіти «Реалізація громадянської та історичної освітньої галузі у другому циклі базової середньої освіти Нової української школи (7–9 класи): змістові пріоритети, організаційні моделі й інноваційні методики предметного навчання» полягає в оновленні, розвитку професійних компетентностей вчителів громадянської та історичної освітньої галузі, які реалізують Державний стандарт базової середньої освіти в межах циклу предметного навчання.

В умовах реалізації Державного стандарту базової середньої освіти в межах циклу предметного навчання вчитель історії та громадянської освіти закладу загальної середньої освіти має бути готовим до ефективної комунікації з учасниками освітнього процесу, вибудовувати партнерські стосунки на основі загальнолюдських цінностей; створювати безпечне, комфортне, розвивальне освітнє середовище та організовувати ефективну роботу в ньому з використанням сучасних освітніх та цифрових технологій.

Цільова група: вчителі історії та громадянської освіти закладів загальної середньої освіти, які забезпечують реалізацію державного стандарту базової середньої освіти в другому циклі базової середньої освіти (базове предметне навчання).

Особливості реалізації програми: інтенсивна форма (1-2 тижні (навчальний тиждень понеділок - субота).

Для реалізації програми залучаються тренери-педагоги, які пройшли відповідне навчання або підготовку за змістом програми.

Форма підвищення кваліфікації: інституційна, дистанційна у синхронному режимі (онлайн).

Слухачі за відсутності технічної можливості бути присутнім на занятті синхронно (зокрема через знеструмлення) отримують відеозапис заняття.

Мета підвищення кваліфікації: розвиток професійних компетентностей учителів громадянської та історичної освітньої галузі щодо організації освітнього процесу в умовах реалізації Державного стандарту базової середньої освіти та концепції «Нова українська школа».

Завдання підвищення кваліфікації:

- забезпечити розвиток професійних компетентностей учителів закладів загальної середньої освіти, необхідних для реалізації Державного стандарту базової середньої освіти в межах циклу предметного навчання;
- поглибити й розширити компетентності вчителів громадянської та історичної освітньої галузі закладів загальної середньої освіти з методики викладання в межах циклу предметного навчання базової середньої освіти;
- активізувати розвиток значущих професійних якостей учителів закладів загальної середньої освіти;
- удосконалити вміння застосовувати інтегративний, STEM-орієнтований, діяльнісний та особистісно орієнтований підходи у розробці уроків та навчальних завдань.

Перелік компетентностей, що удосконалюватимуться:
мовно-комунікативна (A1), предметно-методична (A2), прогностична компетентність (Г1).

Очікувані результати підвищення кваліфікації:

- знання сучасних тенденцій розвитку шкільної освіти, сучасних педагогічних підходів (компетентнісного, діяльнісного, особистісно орієнтованого, інтегративного, STEM) та технологій навчання;
- розуміння принципів організації навчального процесу на основі сучасних підходів, кооперативних і проблемно-проектних моделей, а також їх впливу на розвиток критичного та творчого мислення учнів;
- вміння розробляти уроки, компетентнісно орієнтовані завдання та практично спрямовані навчальні справи з використанням сучасних педагогічних технологій;
- готовність упроваджувати сучасні підходи, кооперативні моделі та проектну діяльність для підтримки навчальної автономії учнів і формування їх здатності до усвідомленого освітнього вибору;
- спроможність організувати навчальний процес із застосуванням рефлексії, формувального оцінювання та інноваційних методів для підвищення результативності та мотивації учнів;
- здатність оцінювати ефективність впроваджених підходів, аналізувати досягнуті результати та коригувати освітню діяльність для розвитку компетентностей учнів та їх готовності до профільного навчання.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації побудовані на компетентнісному підході та передбачають

перевірку теоретичних знань та оцінювання здатності застосовувати здобуті знання на практиці. Результати навчання за програмою оцінюватимуться за бальною шкалою.

Інструментарій оцінювання результатів навчання:

- тестування (за 75% правильних відповідей слухач/слухачка отримує сертифікат про підвищення кваліфікації обсягом 30 годин/1 кредит ЄКТС);
- рефлексія якості навчання за програмою курсу (Google-форма).

Документ про підвищення кваліфікації: за результатами виконання програми педагогічним працівникам видається сертифікат, технічний опис, дизайн, спосіб виготовлення, порядок видачі якого відповідає вимогам постанови Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 №800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» (зі змінами).

Вартість: 470 гривень.

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Програмою передбачено інтерактивні лекційні заняття.

Особливістю практичних занять є виконання вправ, проведення досліджень, аналіз конкретних ситуацій і розв'язання професійних кейсів.

Самостійна робота передбачає індивідуальну роботу відповідно до змісту програми.

Підсумковими заходами є тестування, самооцінювання за допомогою Google-форми, що сприятимуть комплексній оцінці засвоєння матеріалу й формуванню навичок систематизації та аналізу отриманих знань.

Зміст програми складається з **2** модулів та **9** взаємопов'язаних тем. Після реалізації освітньої траєкторії курсу слухачі складають підсумковий тест з **20** питань (максимальна кількість балів, яку можуть отримати учасники, – **28** балів, прохідний бал – **21**). Учасники, які успішно пройшли навчання, склали підсумковий тест та заповнили форму самооцінювання, отримують сертифікат.

Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, складає **30** год, з них: **10** год – лекційні заняття, **11** год – практична робота, **7** год – самостійна робота, **2** год – контрольні заходи.

Навчально-тематичний план

Назва навчальних тем	Кількість годин				
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Контрольні заходи	Усього
МОДУЛЬ 1. Теоретико-методологічні засади сучасних підходів у громадянській та історичній освітній галузі					
Тема 1.1. Підхід як стратегія навчання. Зміна освітніх пріоритетів у НУШ	2	1	1		4

Тема 1.2. Компетентнісний та діяльнісний підходи в громадянській та історичній освітній галузі	1	2	1		4
Тема 1.3. Особистісно орієнтований та інтегративний підходи у навчанні історії та громадянської освіти	1	2	1		4
Тема 1.4. Громадянська та історична освітня галузь в контексті STEM/STEAM-освіти	1	1	1		3
Разом за модулем	5	6	4	0	15
МОДУЛЬ 2. Технології реалізації сучасних підходів у викладанні історії та громадянської освіти					
Тема 2.1. Технологія проблемного навчання в громадянській та історичній освітній галузі	1	1	1		3
Тема 2.2. Проектне навчання з історії та громадянської освіти	1	1	1		3
Тема 2.3. Кооперативне навчання як модель організації роботи на уроках історії та громадянської освіти	1	1			2
Тема 2.4. Технологія глибинного навчання для аналізу соціальних процесів	1	1			2
Тема 2.5. Конструювання компетентісно орієнтованих завдань з історії та громадянської освіти для 7-9 класів	1	1	1		3
Разом за модулем	5	5	3	0	12
Підсумкові заходи					
Діагностування результатів навчання				1	1
Рефлексія якості навчання за програмою курсу				1	1
Усього	10	11	7	2	30

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. Теоретико-методологічні засади сучасних підходів у громадянській та історичній освітній галузі

Тема 1.1. Підхід як стратегія навчання. Зміна освітніх пріоритетів у НУШ

Сучасна освітня парадигма та трансформація в навчанні. Трансформація ролі вчителя від єдиного джерела істини до модератора та фасилітатора.

Перехід від репродуктивної передачі знань до стратегічного проектування освітнього середовища де «підхід» виступає цілісним вектором розвитку особистості.

Автономія вчителя у виборі модельних програм та конструюванні навчального плану. Роль громадянської та історичної освітньої галузі в формуванні національної ідентичності та європейських цінностей.

Громадянська та історична освіта як засіб формування м'яких навичок (soft skills).

Тема 1.2. Компетентнісний та діяльнісний підходи в громадянській та історичній освітній галузі

Компетентнісний та діяльнісний підходи: від Державного стандарту до уроку. Нормативно-правове забезпечення (Державний стандарт). Структура компетентності. Діяльнісний цикл навчання: «відчуваю – пізнаю – творю – рефлексую». Організація активного сприймання та практичного моделювання ситуацій з історичного минулого. Впровадження ігрових технік та симуляцій у громадянській та історичній освітній галузі.

Тема 1.3. Особистісно орієнтований та інтегративний підходи у навчанні історії та громадянської освіти.

Особистісно орієнтована освіта ставить у центр навчання унікальний досвід учня, стимулюючи його до критичного осмислення власної ідентичності та місця в історії. Педагогіка партнерства: взаємодія «вчитель –учень/учениця–батьки». Механізми інтеграції освітніх галузей (громадянської та історичної) для формування цілісної картини світу.

Діяльнісний підхід під час організації й проведення творчих майстерень, стартап-проектів та соціальних громадянських акцій.

Уміння здійснювати інтегроване навчання та реалізовувати міжпредметні зв'язки.

Створення безпечного, вільного від дискримінації навчального простору.

Тема 1.4. Громадянська та історична галузь в контексті STEM/STEAM-освіти

Поєднання історії з елементами дизайну та інженерії (STEAM), що дозволяє здобувачам освіти створювати складні творчі продукти: від цифрових інтерактивних плакатів до 3D-моделей історичних епох.

Інтеграція гуманітарних знань із принципами STEM як візуалізація та аналіз минулого через інструменти цифрової картографії, 3D-моделювання історичних пам'яток та статистичний аналіз соціальних даних.

Використання онлайн-платформ для створення подкастів, медіапрезентацій та віртуальних екскурсій як складова формування практичних навичок, необхідних для самореалізації в сучасному високотехнологічному суспільстві.

Міжгалузева взаємодія – це реалізація проєктів де історія зустрічається з технологіями, стимулюючи учнів до наукового пошуку.

МОДУЛЬ 2. Технології реалізації сучасних підходів у викладанні історії та громадянської освіти

Тема 2.1. Технологія проблемного навчання в громадянській та історичній освітній галузі

Громадянська та історична освітня галузь як простір для запитань, а не лише відповідей: зміна ролі вчителя з джерела істини на модератора пошуку.

Стратегія створення проблемних ситуацій через аналіз та інтерпретацію історичних фактів. Стимулювання пізнавальної активності учнів шляхом оволодіння технікою відкритих запитань та мистецтвом обґрунтованого висновку.

Аналіз суперечливих фактів. Самостійний пошук відповідей на проблемні запитання.

Моделювання ситуації вибору для стимуляції внутрішньої мотивації учнівства. Пошук альтернативних шляхів розв'язання суспільних конфліктів.

Тема 2.2. Проєктне навчання з історії та громадянської освіти

Проєктна діяльність як інструмент соціалізації в 7–9 класах. Охоплення широкого спектру форматів: від наукових досліджень та інформаційного пошуку до творчих реконструкцій та рольових ігор. Технологія поєднує етапи планування, командної взаємодії та публічного захисту результатів

Створення практичних продуктів, таких як соціальні ініціативи, цифрові медіапроєкти, інтерактивні карти з геомітками подій та соціальних медіакампаній, що спрямовані на просування громадянських цінностей у мережі.

Тема 2.3. Кооперативне навчання як модель організації роботи на уроках історії та громадянської освіти

Впровадження принципів кооперації базується на чіткому розподілі функціональних ролей у дослідницьких групах (джерелознавець, картограф, хронолог, речник або медіаоглядач). Позитивна взаємозалежність учасників та персональна відповідальність за спільний інтелектуальний продукт.

Практична взаємодія через різноманітні форми групової роботи: від спільного аналізу історичних документів, створення ментальних карт до підготовки колективних проєктів, дебатів.

Роль вчителя як фасилітатора, який професійно керує групою динамікою, допомагає учням конструктивно долати розбіжності в поглядах на дискусійні питання минулого та стимулює внесок кожного здобувача освіти у формування об'єктивного історичного чи соціального висновку.

Тема 2.4. Технологія глибинного навчання для аналізу соціальних процесів

Глибинне навчання в історії реалізується через повне занурення в історичні контексти та пошук особистісних сенсів, що дозволяє учням переносити засвоєний досвід минулого для аналізу сучасних суспільних викликів.

Розвиток критичного мислення та креативності відбувається завдяки аналізу артефактів через техніку «Бачу – думаю – дивуюся», а також використанню дизайн-мислення для моделювання історичних рішень та розв'язання творчих завдань.

Тема 2.5. Конструювання компетентнісно орієнтованих завдань з історії та громадянської освіти для 7-9 класів

Структура компетентнісного завдання. Кожне завдання будується як історичний або суспільний кейс: опис конкретної життєвої чи історичної ситуації, де наявна проблема (конфлікт інтересів, брак прав, історична дилема), а очікуваним результатом є аналітичний висновок, проєкт рішення або обґрунтована власна позиція.

Рівнева диференціація (від факту до дії). Завдання розподіляються за когнітивною складністю: від розпізнавання історичних фактів чи правових норм до порівняння різних державних систем, інтерпретації суперечливих джерел та створення оригінальних моделей соціального устрою чи адвокаційних кампаній.

Методичні особливості за класами. Емоційна історія та STEAM-інтеграція у 7-х класах. Фокус на розвитку емпатії через занурення в повсякденне життя минулого. Завдання спрямовані на вираження почуттів людини в різні епохи (реконструкція побуту, лист із минулого) та інтеграцію з технологіями (створення макетів чи цифрових моделей пам'яток). Дослідження суспільних систем та простору у 8-х класах. Вивчення становлення правових інститутів та трансформація політичного простору. Розробка соціальної реклами та моделювання виборчих кампаній.

3.1. Орієнтовний перелік практичних завдань

1. **Кросс-курсор.** Проєктування інтегрованого уроку або міні-проєкту, де історія/громадянська освіта поєднується з іншим предметом (літературою, мистецтвом або математикою/STEM/STEAM).
2. **Банк активностей.** Створення для обраної теми з громадянської освіти три види діяльності, що реалізують вимоги НУШ: компетентнісне навчання, партнерська взаємодія, діяльнісний підхід.
3. **Віртуальна дошка ідей.** Створення віртуальної дошки для уроку історії або громадянської освіти на обрану тему. Сформулювати правила модерації, зазначення коментарів та складання переліку «реакцій» (стікерів) для оцінювання думок.
4. **Хмара дефіцитів.** Створення «дорожньої карти» тем, які стануть засобом подолання освітніх втрат учнів з історії та громадянської освіти.

3.2. Орієнтовний перелік питань для самостійного опрацювання

1. Які можливості академічної свободи має вчитель громадянської та історичної освітньої галузі під час реалізації модельної навчальної програми у 7–9 класах?

2. Які сучасні підходи (сторітелінг, гейміфікація, проєктна діяльність) є найбільш ефективними для формування в учнів інтересу до історії та громадянської освіти?
3. Які ризики та можливості використання штучного інтелекту в роботі історика (від автоматизації перевірки робіт до загрози академічній доброчесності)?

5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ І ДЖЕРЕЛ

Нормативно-правові документи

1. Конституція України : Основний закон. Київ, 1996. URL: <https://bit.ly/3W15vu3> (дата звернення: 09.12.2025).
2. Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 29.07.2019 № 1038. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1038729-19#Text> (дата звернення: 09.12.2025).
3. Модельні навчальні програми. URL: <https://imzo.gov.ua/model-ni-navchal-ni-prohramy/> (дата звернення: 09.12.2025).
4. Про внесення зміни до статті Закону України «Про повну загальну середню освіту» щодо підвищення кваліфікації педагогічних працівників у питанні надання психологічної підтримки учасникам освітнього процесу : Закон України від 11.04.2023 № 3051-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3051-20#Text> (дата звернення: 09.12.2025).
5. Про деякі питання державних стандартів повної загальної середньої освіти : Постанова КМУ від 30.09.2020 № 898 (зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ від 30.08.2022 №972). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#n16> (дата звернення: 09.12.2025).
6. Про деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників : Постанова КМУ від 21.08.2019 № 800 (зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ від 27.12.2019 №1133). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF#Text> (дата звернення: 09.12.2025).
7. Про забезпечення психологічного супроводу учасників освітнього процесу в умовах воєнного стану в Україні : лист МОН від 29.03.2022 № 1/3737-22. URL: <https://bit.ly/3XFHwca> (дата звернення: 09.12.2025).
8. Про затвердження Державного стандарту базової середньої освіти : Постанова КМУ від 30 вересня 2020 року № 898. URL: <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrainska-shkola-2/derzhavniy-standart-bazovoi-serednoi-osviti> (дата звернення: 09.12.2025).

Основна література

1. Бучма В.В., Дзюбко Л.В. Формування навичок ефективної взаємодії учнів підліткового віку. *Вікова та педагогічна психологія*. Випуск 71. 2025. С.111-117.
2. Гарькавець С.О., Волченко Л.П. Спілкування в педагогічному процесі: навч. посіб. Житомир : ТОВ «Видавничий дім «Бук-Друк», 2021. 100 с.
3. Желіба О. В. Принципи організації уроків історії в НУШ. Шляхи реалізації концептуальних засад НУШ при вивченні історії у закладі загальної середньої освіти: матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Тернопіль, 16–17 жовтня 2020 р. Тернопіль: Видавництво ТНПУ, 2020. 32 с. URL: https://tnpu.edu.ua/news/materialy_konferentsiji_NUSH_history.pdf (дата звернення: 09.12.2025).
4. Інструктивно-методичні рекомендації щодо запровадження та використання технологій штучного інтелекту в закладах загальної середньої освіти. URL: <https://bit.ly/3VRpfYf> (дата звернення: 09.12.2025).
5. Кобинець Я. Підходи Нової української школи, або Шлях до дитячого серця. URL: <https://bit.ly/3Fjy05x> (дата звернення: 09.12.2025).
6. Петрушкевич О. Ненасильницьке спілкування у школі – міф чи реальність? URL: <https://bit.ly/3EWB2eB> (дата звернення: 09.12.2025).
7. Тонне О. Теоретичний аналіз поняття педагогічної взаємодії учасників освітнього процесу в умовах інклюзивної освіти. *Освіта. Інноватика. Практика*. 2023. №11 (5). С. 88-94.
8. Формула успішного навчання: як штучний інтелект перетворює навчання на стиль життя. URL: <https://bit.ly/4gNN5fl> (дата звернення: 09.12.2025).
9. Як AI впливає на освіту: Плюси та мінуси використання штучного інтелекту. URL: <https://bit.ly/3VRsvCO> (дата звернення: 09.12.2025).

Додаткова література

1. Гура Т.Є. Діяльнісний підхід у базовій середній освіті: від педагогічної теорії до освітньої практики. Нова українська школа у базовій середній освіті: впевнені кроки Запорізької області : наук.-метод. посіб. 2022 р. URL: https://znayshov.com/News/Details/naukovometodychnyi_posibnyk_nova_u_krainska_shkola_u_bazovii_serednii_osviti (дата звернення: 19.12.2025).
2. Дмитренко О. Більше, ніж гра: діяльнісний підхід у Новій українській школі. URL: <https://osvita.ua/school/method/85081/> (дата звернення: 19.12.2025).
3. Курова А.В. Психологія спілкування: навчально-методичний посібник. Одеса: Фенікс, 2020. 79 с.